

Starta eget och vÄX

Känner du frihet och glädje i arbetslivet? Får du alla vardagens delar att gå ihop? Om inte, så kanske det är 9 till 5-jobbet som kväver och bromsar. Att starta eget kan faktiskt ge bättre balans och utveckla dig själv som person.

Det är ingen dans på rosor att vara egenföretagare. Otrygghet och slit brukar höra till vardagen. Men likväl är det många kvinnor som vittnar om att livet äntligen fallit på plats sedan de sagt upp sig och förverkligat något eget.

– Att få styra själv, få se att man klarar det, vara kreativ och ha kundkontakter är njutningsfullt. Ingen annan bestämmer när man ska ha ledigt, säger socionom Eva-Britt Hult, som skrivit böcker om egenföretagande ur ett lite mänskligare perspektiv.

Själv är hon en typisk "livsstilsföretagare", som till skillnad från "levebrödsföretagare" driver eget för att få livet att gå ihop och inte primärt för att tjäna mer pengar. Eva-Britt fick själv mer balans i livet när hon för tjugo år sedan startade konsultverksamhet efter att ha varit anställd som planeringssekreterare inom kommun och landsting.

Men det var inte så lätt att förbereda sig inför den nya tillvaron. Litteratur om affärsplan, budget och bokföring fanns det gott om, men få om de mer mentala aspekterna av att vara sin egen.

– Det stod inte någonting om vad jag ska säga till moster som undrar varför jag aldrig har tid när jag ju ändå är hemma. Det är två helt olika världar och jag önskar att alla skulle få prova på att vara företagare för att öka förståelsen för det.

En stor omställning är också bristen på arbetskollegor. Det naturliga sociala samspelet på arbetsplatsen med fika, lunch, fredagsöl efter jobbet och personalfest försvinner. "Vad skönt att slippa skvallret och intrigerna", säger en del. Andra tycker att det blir väldigt ensamt. Det gäller att var medveten om skillnaden och kanske hantera ensamheten genom att sitta på företagshotell eller vårda andra sociala kontakter.

Känslan av frihet och balans som egenföretagare kan förstås vara olika beroende på vilken typ av företag du har. Som ensam konsult kan du styra mer själv än om du har en affär med fem anställda. Men i båda fallen är det ingen som säger åt dig vad du ska göra och du slipper onödiga möten, beslut du inte gillar och konstiga omorganisationer. Stressforskning visar att det framför allt är när du inte kan påverka din situation som du upplever stark stress. Även om du jobbar lika mycket eller mer för dig själv i stället för som anställd så upplever du alltså situationen annorlunda. Det kan kännas som om du styr din tillvaro helt själv, även om det kanske inte stämmer helt – kunderna och konjunkturen rör du ju inte på.

Det är också mer motiverande att jobba för sig själv än för någon annan. Och du får göra saker du aldrig gjort förut. Helt plötsligt är du försäljare, producent, marknadsförare, administratör, vaktmästare och inköpsansvarig. Om verksamheten växer kan du till och med bli arbetsgivare. Dina nya roller kräver ny kunskap och utvecklar sidor hos dig själv som du kanske inte visste fanns. Att ha bra självinsikt redan innan är naturligtvis optimalt. Då vet du hur du reagerar på ekonomiska svackor och besvärliga kunder. Men har du inte självinsikt så får du det.

– Det är få saker som lär en att lära känna sig själv som att vara egenföretagare. Jag hade nog inte utvecklats så mycket personligen om jag fortsatt vara anställd, säger Eva-Britt Hult.

En av de viktigaste sakerna är att våga tro på dig själv och din tjänst eller produkt.

– Den biten är tuffare än många tänkt sig men gör också många glada när de märker att de klarar det.

Eva-Britt Hult ger aldrig någon rådet att starta eget eftersom det måste komma djupt inifrån en själv. Skälen kan också vara olika. Medan en person kanske vill styra sitt liv, vill någon annan tjäna mer pengar. Eller så har man en idé som funkar bäst att förverkliga inom ramen för en egen verksamhet. Oavsett vilket gäller det att inse att det kan ta tid att hitta rätt som företagare och att ge sig den tiden. Själv gav sig Eva-Britt tre år. När tiden har gått är det läge att gå tillbaka till ursprungsskälet och se om du uppnått ditt mål. Blev du friare? Har du fått mer pengar? Genomförde du din idé? Förhoppningsvis har du åstadkommit precis det du ville och mer därtill.

Det finns inget facit på frågan när i livet det är bäst att satsa på egen verksamhet. Men det är klart att den som är gravid, precis har köpt villa och har ekonomiska åtaganden kanske är mer beroende av tryggheten som en anställning kan ge. Samma sak gäller dig som inte är självgående och behöver rutiner för att fungera. Då blir det väldigt krävande att driva eget, liksom om du inte alls gillar att sälja.

– Mitt råd till den som beslutat sig för att starta eget är: Sträck på dig och var glad! Även om du har världens bästa produkt så vill ingen köpa av någon som är sur. Det gäller att vara positiv och en problemlösare.

Text: Jeanette Neij

Boktips

Första året som företagare. Eva-Britt Hult och Liv Ohlson. Uppsala Publishing House.

Vinn på att bli din egen

Stefan Ekberg är en egenföretagarguru som listar de tio viktigaste vinsterna med ett eget företag.

1. Frihet – Total.
2. Glädje – Varje dag på jobbet är din egen dag.
3. Självförverkligande – Du kan göra det du verkligen vill och utvecklas varje dag.
4. Överraskningar – Var beredd på många roliga överraskningar.
5. Kunder – Härliga personer som gillar det du gör så mycket att de betalar för det.
6. Samarbetspartner – Starka nätverk som blir bra både i yrkeslivet och i privatlivet.
7. Ansvar – Du bestämmer och får de goda konsekvenserna.
8. Åtagande – Det är dig allt hänger på, en härlig känsla.
9. Arbetsuppgifterna – Allt mellan att vara inköpare och säljare.
10. Pengar – Oftast mer än du kan få som anställd – efter ett tag.

Källa: www.starta-eget.se

Mångsysslaren Elisabet:

”Jag vill kunna styra min tid”

Redan när Elisabet Forsman, 40, jobbade i stallet som 15-åring tyckte hon inte om det där med att vara kvar på jobbet bara för att fylla tiden. Hon ville styra sin egen tid. Efter en utbildning på Tillskärrakademin öppnade hon en egen ateljé med sin syster

och hade därmed sitt första företag redan som 17-åring. Men när hon senare gifte sig och fick två barn kändes det bra att bli anställd och hon jobbade som driftchef på en fjällanläggning.

– Det var en trygghet eftersom man alltid visste hur mycket lön man skulle få ut och tjänade in pensionspengar. Den tryggheten förstår jag att många människor vill ha.

Efter en senare anställning som kredithandläggare i sitt och makens företag började Elisabet söka nya utmaningar och utbildade sig i zonerapi, massage och sedan till diplomerad hästmassör. För sex år sedan startade hon sitt eget företag och frilansar i dag som hästmassör på Täby galopp samt med events, scenografi och produktion.

– Jag kan varva hela tiden. Det blir styrkan hos mig, att jag kan syssla med olika saker och känner mig fräsch inför nya uppgifter.

Även om den ekonomiska tryggheten är borta tycker hon att företagandet nästan har varit en förutsättning för henne att kunna balansera tillvaron med barn, hund och egna hästar.

– Om jag skulle sitta fast i en anställning och behöva sitta av tiden till klockan fem skulle inte jag hinna med.

Som anställd såg Elisabet en sida hos sig själv som hon inte gillade, nämligen att hon kunde låta saker ta längre tid än nödvändigt. Som egenföretagare är hon mycket mer effektiv och därför nöjdare med sig själv. Men det är ensamt ibland.

– Jag har inte haft någon att bolla med och ingen mall att gå efter. Man måste tro på sig själv och inte fundera så mycket utan bara sätta snöbollen i rullning. Men jag känner att jag har blivit en väldigt stabil människa och känner mig själv och mina gränser. Jag har lärt mig att inte lova mer än jag kan hålla. Det finns ingen annan att skylla på om jag inte har levererat.

Det som både kan förvåna och såra Elisabet är när folk säger: 'Du har det bra, du' om hon tar semester i tre veckor när andra normalt jobbar – trots att hon dessförinnan jobbat dygnet runt varje dag i tre månader med fyra timmars sömn per natt för att bli klar med ett uppdrag.

– Och jag har ju många sömnlösa nätter när jag inte vet om det kommer att ramla in något mer jobb. Samtidigt stressar jag inte upp mig i onödan på uppdrag. Kunder vet att de kan sätta in mig var som helst och jag brukar fixa det. Då känner jag att jag klarar ännu mer och blir mer stresstålig men även ödmjuk.

Trädgårdsarkitekten Susanne:

”Jag önskar jag hade gjort det här tidigare”

På toppen av sin karriär, efter femton år som journalist och därefter kommunikationsstrateg, kände Susanne Lundgren, 41, att det inte gick längre. Hon ville slippa hierarkier, tråkiga möten och långdragna processer på arbetsplatsen, bli ”utsläppt från fängelset” och bygga något eget i stället för att bränna ut sig.

– Jag klev av mitt ganska välbetalda jobb på Svenskt Näringsliv när min man var arbetslös. Det var bara dags och gick inte att stoppa. Hade jag varit kvar på det jobbet hade jag nog blivit sjuk. Det låter drastiskt, men det var en miljö där jag inte riktigt hörde hemma längre.

Under sista tiden som anställd började hon plugga till trädgårdsarkitekt på distans inom ramen för en Nya Zeeländsk utbildning. Intresset för arkitektur och flora hade

funnits med ända sedan Susanne var liten. För tre år sedan startade hon sin egen firma Blad by Lundgren.

– Jag gör fint i framför allt privatträdgårdar men även hos bostadsrättsföreningar. Jag försöker designa trädgårdar man kan njuta av och inte behöver jobba så mycket med.

Susanne tycker att den stora skillnaden mellan att vara anställd och sin egen är att hela tiden behöva övertyga sig själv om att man är bra nog. Det gäller att orka tro på sig själv, ha höga ambitioner och ställa krav på sig men ändå hitta balansen så att man inte slår knut på sig själv.

– Jag jobbar som en galning nu och släpper aldrig jobbet men det är värt det. Att bränna ut sig tycker jag inte handlar om tid eller stress utan att du är i en miljö där du inte hör hemma och inte trivs. Bara efter några veckor med nya företaget sa jag: måste jag aldrig behöva bli anställd igen. Jag har också haft turen att det har gått bra och över förväntan ekonomiskt.

Livet har förändrats till det bättre på fler sätt, inte minst när det gäller det egna välbefinnandet.

– Jag är extremt mycket gladare i dag. Det var min man som konstaterade det. Jag har inte varit arg på väldigt, väldigt länge. Tidigare var jag ofta arg och frustrerad om någon stod i vägen för beslut eller om det aldrig blev något beslut. Nu är det jag som måste fatta alla beslut, säger Susanne Lundgren, som också tycker att hon har utvecklat sin säljförmåga och förmåga att tro på sig själv.

– Men jag lika förvånad varje gång jag åker ut, lämnar offert och sedan får jobbet.

Tillvaron för Susanne känns i dag mer lätthanterlig i och med att hon själv styr över sin tid. Jobbet måste förstås bli gjort men hon bestämmer själv när och slipper därför stressen. Samtidigt gäller det att hantera oförstående från omgivningen och kommentarer som: 'Du är ju alltid hemma och ändå har du aldrig tid.'

– Ja, men jag driver ju ett företag!, får jag försöka förklara.

Caféägaren Kamilla:

”Caféet är min livlina”

Kamilla Kreüger, 34, hade aldrig haft en tanke på att starta eget. Hon trivdes bra som restauranganställd och när de sena nätterna blev påfrestande började hon jobba dagtid på kontor som sekreterare och sedan som receptionist på reklambyrå.

– Jag tänkte att det här är väl bra och jag tjänar bra. Men jag kände att jag var på väg. Jag hade kunnat gå vidare på reklambyrån men jag var aldrig intresserad av reklambranschen.

Senaste anställningen var på EMA Telstar som eventassistent men efter en omorganisation stod Kamilla plötsligt utan jobb.

– Jag var vilsen och för första gången arbetslös. Jag gick på a-kassa och blev sjukskriven för depression. Hela världen var grå och jag kom ingenstans.

En gammal krogkollega tipsade om ett café som skulle säljas och tanken på att driva eget väcktes. Tillsammans med sin bror, som sköter det ekonomiska, slog Kamilla slutligen till och började driva café Poppin på Lilla Essingen i Stockholm.

– Det var bara att styra upp och försöka efter bästa förmåga. Jag hade inget bollplank bland vänner som hade café. Men jag kände en tydlig känsla av att ha hittat hem. 'Det är ju det här jag ska göra', tänkte jag. Man ska försöka sträva efter den känslan.

I två år jobbade Kamilla jämt. Men hon såg bara det roliga och körde på – tills svårigheterna började. Caféet tappade lunchgäster till en konkurrent och ångesten över att behöva sälja kom krypande. Kamilla var orolig för att de inte skulle få tillbaka pengarna de hade satsat. Allting löste sig till slut och i dag har hon ett nytt ställe, Kafé Koppar på Kungsholmen i Stockholm.

– Jag har funnit lugnet och harmonin i caféet. Jag kan vara som jag är, hänga över disken och snacka väder och vind med gästerna. Jag växer av de personliga mötena och får bekräftelse av gästerna.

Den nya rollen som arbetsgivare och chef tycker hon känns komplex, men hon tonar ner att hon är chef och tycker att personalen är kompisar.

Nu i efterhand kan hon se att tiden på första caféet betytt mycket för hennes personliga utveckling.

– Jag lärde mig att ta ansvar och att lösa problem. Det var ingen som gjorde det för mig. Jag blev mer självgående. Den största skillnaden mot att vara anställd är nog den mentala utmaningen och utvecklingen som jag inte kände när jag var anställd för att jag inte behövde på något sätt.

Att ha stämpelklocka eller sitta i kontorslandskap igen kan hon inte tänka sig. Även om stressen och den ekonomiska pressen kan vara enorm och Kamilla nästan aldrig är ledig – hon hoppas på en vecka i sommar – så tycker hon att det är först nu hon hittat balans i livet.

– Det är värt stressen för känslan att bara vara i det jag gör. Det är caféet som keeps me going. Det är min livlina, det är här jag andas och här jag hämtar energi. Mitt mål är inte att tjäna stora pengar utan att kunna vara här, må bra, ha en normal arbetsvecka och vara stolt.

Materialet får inte publiceras eller kopieras, vare sig helt eller delvis, utan författarens tillstånd.